

Polityczne i militarne warunki bezpieczeństwa państwa

Tomasz A. Winiarczyk

Polityczne i militarne warunki bezpieczeństwa państwa – zagadnienia

- ❑ bezpieczeństwo
- ❑ uwarunkowania bezpieczeństwa państwa
  - polityczne
  - militarne
- ❑ system obronności państwa
- ❑ mobilizacja
- ❑ stany nadzwyczajne i stany gotowości
- ❑ przynależność do struktur międzynarodowych
- ❑ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego 2020

bezpieczeństwo

- jedna z najbardziej podstawowych potrzeb człowieka
- stan, który daje poczucie pewności istnienia i gwarancje jego zachowania oraz szanse na doskonalenie

UWARUNKOWANIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

- ❑ zespół wzajemnie zależnych przesłanek zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na kształtowanie bezpieczeństwa państwa
  - aspekt zewnętrzny wiąże się z charakterem jego otoczenia zewnętrznego o którym przesądza położenie geopolityczne
  - aspekt wewnętrzny sprowadza się do istoty ustroju państwa, poziomu rozwoju jego gospodarki, kultury politycznej, ładu społecznego
- ❑ uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne są ze sobą ściśle powiązane

BEZPIECZEŃSTWO POLITYCZNE

- ❑ stan pewności przetrwania, suwerennego funkcjonowania oraz rozwoju jego systemu politycznego
- ❑ wynika ono z braku zagrożeń politycznych lub posiadania zdolności ochrony przed nimi

Chojnowski, L. - Polityczny sektor bezpieczeństwa w:
Zeszyty Naukowe Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk
Lądowych im. gen. T. Kościuszki, 2012 z. 3

polityczne uwarunkowania bezpieczeństwa

- niepodległość i suwerenność państwa
- suwerennie wybrana władza
- stabilny system rozwoju społeczno-politycznego
- stabilny system prawny
- niezawisłość sądów
- realne zapewnienie praw i wolności obywatelskich
- dobrze funkcjonujące społeczeństwo obywatelskie charakteryzujące się wysoką kulturą polityczną
- działania dyplomatyczne prowadzące do umacniania pozycji państwa na arenie międzynarodowej

cele/zadania państwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa politycznego

- ochrona porządku konstytucyjnego
- stworzenie odpowiednich warunków rozwoju ekonomicznego, społecznego i intelektualnego
- gwarantowanie praw i wolności obywatelskich
- promocja polskiej gospodarki
- zabezpieczenie przed skutkami katastrof naturalnych i awarii technicznych
- troska o dziedzictwo kulturowe (zwł. dobra materialne)
- zapewnianie ochrony obywatelom polskim poza granicami
- ochrona środowiska naturalnego
- gwarantowanie dostępu do informacji
- podnoszenie poziomu edukacji
- działania na rzecz wzrostu pozycji międzynarodowej
- realizacji zobowiązań sojuszniczych

zagrożenia polityczne

- zdarzenia, procesy i działania, mogące negatywnie wpływać na przetrwanie, suwerenne funkcjonowanie i rozwój systemu politycznego jednostek politycznych, jednak tylko te nieuwzględniane w innych sektorach bezpieczeństwa

BEZPIECZEŃSTWO GOSPODARCZE

- względnie niezakłócony i zrównoważony stan funkcjonowania gospodarki narodowej, w którym występujące ryzyko zaburzeń równowagi utrzymane jest w wyznaczonych i akceptowalnych normach organizacyjno-prawnych oraz zasadach współżycia społecznego

gospodarcze uwarunkowania bezpieczeństwa

- stabilne stopy procentowe
- sprawnie działające instytucje gospodarcze
- stabilny kurs walut
- przejrzysty system prawno-gospodarczy
- umiejętna ingerencja państwa w rynek
- sprawna infrastruktura przemysłowo-techniczna
- dobry kapitał ludzki

zagrożenia gospodarcze

- zakłócenie obrotu środkami finansowymi wystarczających do wypełniania podstawowych funkcji państwa
- niejasne przepisy gospodarcze, w tym niesprzyjający system podatkowy
- wysokie koszty pracy
- globalizacja - uzależnienie gospodarki od zjawisk ogólnoswiatowych
- kryzysy finansowe
- niestabilność kursu walutowego
- ograniczenia w transferze technologii
- trudności w dostępie do surowców energetycznych
- fizyczny brak żywności czy tylko niestabilne, często rosnące ceny żywności
- agresywna działalność korporacji transnarodowych
- działalność zorganizowanych grup przestępczych
- ingerencja polityki w obszar działalności gospodarczej
- migracje
- zmiany klimatu

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE

- stan uzyskany w rezultacie utrzymywania odpowiednio zorganizowanych i wyposażonych sił zbrojnych oraz zawartych sojuszów wojskowych, a także posiadania koncepcji strategicznej wykorzystania będących w dyspozycji sił, stosownie do zaistniałej sytuacji

Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2002

militarne uwarunkowania bezpieczeństwa

- nowoczesny system bezpieczeństwa państwa
- znakomicie wyszkolona armia zawodowa
- wysoki poziom zaawansowania technologicznego sił zbrojnych
- zaangażowanie w sojusze międzynarodowe
- wysoka świadomość militarna społeczeństwa

zadania państwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa militarnego

- ❑ przeciwdziałanie niebezpieczeństwom mogącym prowadzić do konieczności użycia siły militarnej (wszelkie działania bojowe, polityczne czy ekonomiczne, które mają odstraszyć potencjalnego wroga)
- ❑ minimalizacja niebezpieczeństwa wojny
- ❑ przeciwdziałanie zagrożeniom takim jak terroryzm czy katastrofy powodowane przez człowieka

przykładowe zagrożenia militarne

- demonstracje siły
- prowokacje i dywersje militarne
- zamachy terrorystyczne
- działalność służb specjalnych innych państw
- incydenty graniczne lub zbrojne starcia graniczne
- użycie środków przemocy zbrojnej
- zbrojna napaść grup nieformalnych
- nadmierne zaangażowanie się w operacje sojusznicze
- konflikt lokalny czy militarny przygraniczny
- wyścig zbrojeń
- proliferacja BMR (rozprzestrzenianie broni masowego rażenia)

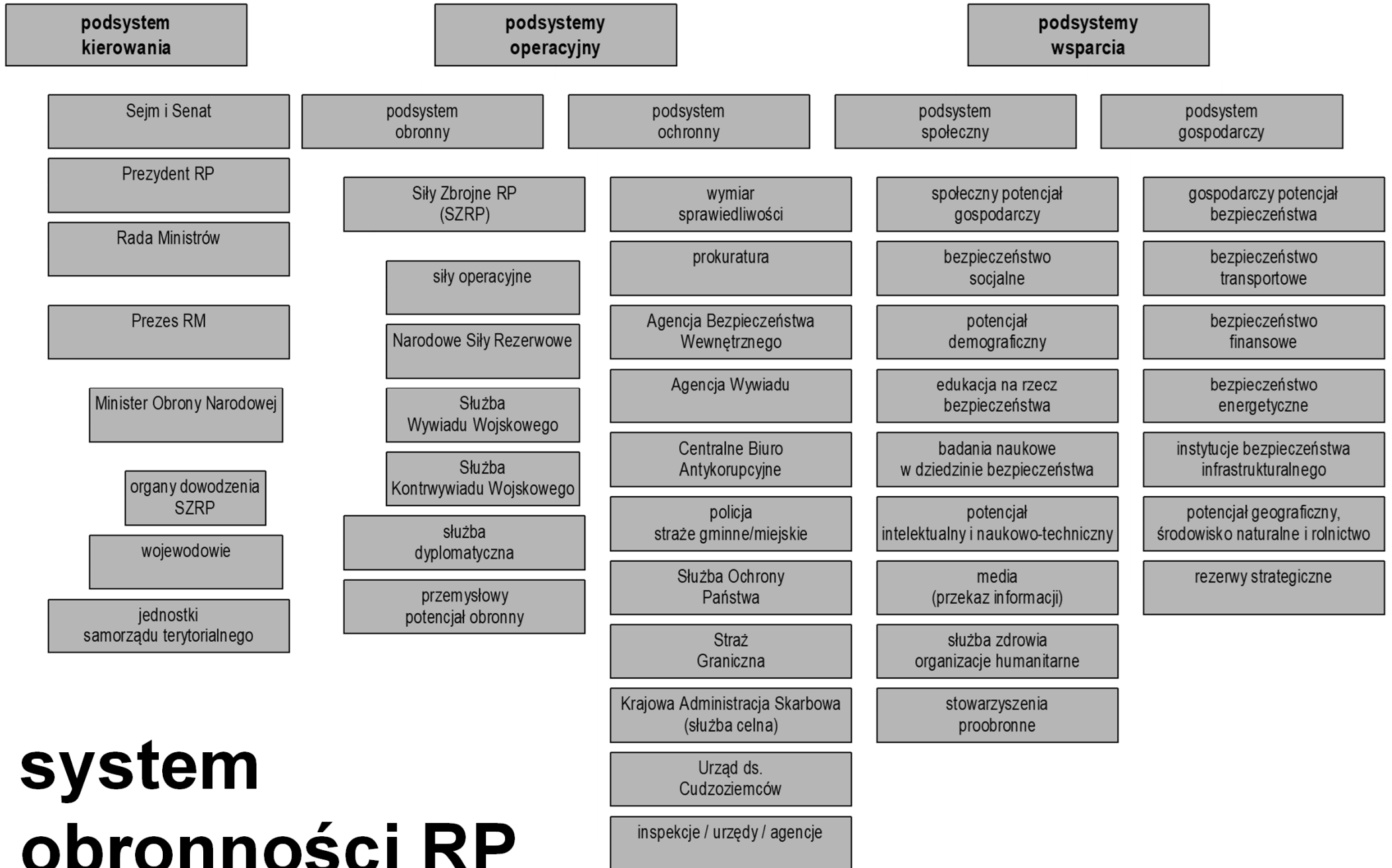
SYSTEM OBRONNOŚCI PAŃSTWA

- zbiór uporządkowanych wewnętrznie i wzajemnie powiązanych elementów
  - ludzi, organizacji, urządzeń –
  - działających na rzecz
  - zachowania bezpieczeństwa wojskowego
  - (militarnego) państwa

Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON,
Warszawa 2002

system obronności Rzeczypospolitej Polskiej

system obronności RP

siły zbrojne

- ❑ podstawowy instrument do wspierania polityki bezpieczeństwa
- ❑ stoją na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego oraz jego bezpieczeństwa i pokoju

MOBILIZACJA

- ☐ przejście sił zbrojnych państwa z etapu pokojowego na organizację stanu wojny, przekształcenie gospodarki pokojowej w gospodarkę wojenną oraz dostosowanie administracji państwowej dla potrzeb wojny

OBWIESZCZENIE MOBILIZACJI

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ ZARZĄDZIŁ
MOBILIZACJĘ POWSZECHNĄ.

W WYKONANIU POWYŻSZEGO W POROZUMIENIU Z WŁAŚCIWYMI MINISTRAMI

zarządzam co następuje:

I. Dnie mobilizacji.

1-szym dniem mobilizacji jest:

CZWARTEK 31 SIERPIEŃ 1939 r.

Następne dni liczą się kolejno jako 2-gi, 3-ci, 4-ty i t. d. dzień mob.

II. Powołanie do czynnej służby wojskowej.

A. Powołuję do czynnej służby wojskowej **WSZYSTKICH TYCH**

- oficerów rezerwy, pospolitego ruszenia i stanu spoczynku,
- podchorążych rezerwy i pospolitego ruszenia,
- podoficerów, starszych szeregowców i szeregowców rezerwy oraz pospolitego ruszenia,
- podoficerów stanu spoczynku,
- zaliczonych do pomocniczej służby wojskowej,

BEZ WZGLĘDU NA WIEK, KATEGORIĘ ZDROWIA I RODZAJ BRONI (SŁUŻBY), którzy otrzymali **BIĄŁE KARTY MOBILIZACYJNE BEZ CZERWONEGO PASA.**

B. Powołani wykonają rozkaz podróży podany na stronie 2-giej białej karty mobilizacyjnej, który wskazuje **KIEDY, GDZIE I W JAKIEJ FORMACJI WOJSKOWEJ LUB NIEWOJSKOWEJ** powołany ma się zameldować, w jaki sposób—pieszo lub koleją—odbyć podróż i co ma zabrać ze sobą.

Powołani, którzy są kierowcami lub właścicielami i kierowcami pojazdów mechanicznych, a w myśl otrzymanych imiennych kart powołania lub ogłoszonego planu poboru mają dostarczyć te pojazdy do komisji poborowych, winni zastosować się do wskazań podanych w punkcie 3-cim na str. 3-ciej karty mobilizacyjnej.

C. Powołani, którzy przed rozplakowaniem niniejszego obwieszczenia lub równocześnie z rozplakowaniem otrzymali kolorowe karty powołania, winni wykonać rozkaz podróży podany w tych kolorowych kartach powołania.

D. 1) Oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, starsi szeregowcy i szeregowcy rezerwy do 40 roku życia włącznie, którzy nie otrzymali ani kart mobilizacyjnych ani niebieskich zaświadczeń mobilizacyjnych, winni **BEZZWŁOZNIE** zgłosić się w tych komendach rejonów uzupełnień, na terenie których w chwili obwieszczenia mobilizacji się znajdują.

2) Oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, starsi szeregowcy i szeregowcy rezerwy, pospolitego ruszenia, stanu spoczynku oraz zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej, którzy otrzymali karty mobilizacyjne, a w chwili obwieszczenia mobilizacji nie posiadają, winni udać się **BEZZWŁOZNIE**:

— ci, którzy pamiętają, do jakiej jednostki otrzymali przydział mobilizacyjny—do tych jednostek,

— ci, którzy nie pamiętają, do jakiej jednostki otrzymali przydział mobilizacyjny—do tych komend rejonów uzupełnień, na terenie których w chwili obwieszczenia mobilizacji się znajdują.

Udając się w myśl niniejszego punktu D, do jednostek lub komend rejonów uzupełnień winni zabrać ze sobą wszystkie posiadane przez nich dokumenty wojskowe (księgi stanu służby, książki wojskowe), a w razie posiadania—również legitymacje osobiste.

Ponadto ci z pośród nich, którzy w chwili obwieszczenia mobilizacji znajdują się w miejscowościach położonych ponad 20 kilometrów od miejsca stawiennictwa, winni przed wyruszeniem zgłosić się do najbliższego zarządu gminy lub posterunku policji państwowej, gdzie otrzymają zaświadczenia uprawniające do przejazdu koleją.

III. Coñięcie urlopów.

A. Przebywający na **URLOPACH CZASOWYCH**:

- 1) oficerowie służby stałej,
- 2) podoficerowie służby stałej i nadterminowi,
- 3) podoficerowie i szeregowcy odbywający zasadniczą służbę wojskową,

mają **BEZZWŁOZNIE** powrócić do swych oddziałów.

B. Podoficerowie i szeregowcy **STALE URLOPOWANI** z powodu choroby, czasowego zastąpienia służby wojskowej, którzy posiadają dokumenty urlopowe, a nie otrzymali kart mobilizacyjnych, mają **BEZZWŁOZNIE** udać się do oddziałów podanych w punkcie II pocztoma dla urlopowania na dokumencie urlopowym.

C. Podoficerowie i szeregowcy **STALE URLOPOWANI** z powodu choroby, czasowej niezdolności do służby wojskowej posiadają w swych miejscach zamieszkania do terminu wyznaczanego w dokumencie urlopowym, a następnie zgłaszają się w terminie i miejscu podanym w punkcie II pocztoma dla urlopowania na dokumencie urlopowym.

IV. Nie podlegają powołaniu do czynnej służby wojskowej w myśl niniejszego obwieszczenia:

1) wszyscy ci oficerowie, podchorążowie, podoficerowie, starsi szeregowcy i szeregowcy, którzy posiadają:

- białe karty mobilizacyjne z czerwonym pasem,
- niebieskie zaświadczenia mobilizacyjne.

2) wszyscy ci oficerowie rezerwy ponad 40 lat życia, pospolitego ruszenia i stanu spoczynku, podchorążowie, podoficerowie, starsi szeregowcy i szeregowcy pospolitego ruszenia, podoficerowie stanu spoczynku, oraz zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej, którzy nie otrzymali wogóle kart mobilizacyjnych.

3) osoby korzystające z odroczenia odbycia zasadniczej służby wojskowej.

Odroczeni pozostają—aż do dalszych zarządzeń—w swych miejscach zamieszkania.

V. Odpowiedzialność za niezgłoszenie się do czynnej służby wojskowej.

Winny niezgłoszenia się do czynnej służby wojskowej w myśl niniejszego obwieszczenia **BĘDZIE UKARANY** według przepisów kodeksu karnego wojskowego, przewidującego—zależnie od kwalifikacji czynu—**KARĘ POZBAWIENIA WOLNOŚCI DO WIĘZIENIA BEZTERMINOWEGO WŁĄCZNIE LUB KARĘ ŚMIERCI.**

Warszawa, dnia 30 SIERPIEŃ 1939 r.

Minister Spraw Wojskowych

mobilizacja

☐ powszechna

- jednoczesne rozwinięcie całości sił zbrojnych w wypadku nagłego wybuchu wojny lub zaistnienia sytuacji wskazującej na nieuchronność wybuchu wojny[3]; decyzję o zarządzeniu mobilizacji powszechnej podejmuje Prezydent RP; decyzja przekazywana jest siłom zbrojnym w ramach systemu alarmowego oraz w formie komunikatów radiowych, telewizyjnych i prasowych dla społeczeństwa; organa administracji wojskowej i samorządowej rozplakatowują obwieszczenia o mobilizacji powszechnej

☐ częściowa

- obejmuje część sił zbrojnych; przeprowadzana jest wtedy, gdy do wykonania zadań stojących przed siłami zbrojnymi wystarcza mobilizacja jednego lub kilku związków operacyjnych (taktycznych); mobilizacja częściowa przeprowadzana jest w zasadzie w razie lokalnego zagrożenia

mobilizacja – Konstytucja RP

☐ Art. 136.

W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

STANY GOTOWOŚCI

- ❑ stan stałej gotowości obronnej państwa
  - utrzymuje się w czasie pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zagrożeń zewnętrznego bezpieczeństwa państwa
- ❑ stan gotowości obronnej państwa czasu kryzysu
  - wprowadza się w razie zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa wymagającego uruchomienia wybranych elementów systemu obronnego państwa lub realizacji zadań ustalonych dla tego stanu
- ❑ stan gotowości obronnej państwa czasu wojny
  - wprowadza się w celu odparcia bezpośredniej zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub, gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji

PRZYNALEŻNOŚĆ DO STRUKTUR MIĘDZYNARODOWYCH

□ NATO

- Pakt Północnoatlantycki
- sojusz polityczno-wojskowy zawarty w 1949 r. w celu obrony przed państwami bloku wschodniego
- obecnie cele sojuszu zostały przededefiniowane
- Polska od 12 marca 1999 r.

□ Unia Europejska

- europejska wspólnota gospodarczo-polityczna
- Polska od 1 maja 2004 r.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

- ❑ dokument zatwierdzony w Warszawie 12 maja 2020 roku przez prezydenta Andrzeja Dudę na wniosek Prezesa Rady Ministrów
- ❑ zawiera podstawowe interesy i cele państwa polskiego w zakresie bezpieczeństwa narodowego
- ❑ zgodna z celami NATO oraz Unii Europejskiej, a także z Konstytucją RP
- ❑ wymiary bezpieczeństwa narodowego: bezpieczeństwo zewnętrzne, militarne, wewnętrzne, obywatelskie, społeczne, ekonomiczne, ekologiczne, informacyjne i telekomunikacyjne
- ❑ kładzie nacisk na umocnienie poczucia tożsamości narodowej Polaków przy równoprawnej integracji

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – cele:

- Zapewnienie nienaruszalności granic RP wraz z zapewnieniem jej suwerenności.
- Zapewnienie dogodnych warunków rozwoju cywilizacyjnego oraz gospodarczego.
- Zagwarantowanie obywatelom korzystania z wolności wynikającej z Konstytucji RP
- Stworzenie możliwości aktywnego kształtowania stosunków międzynarodowych
- Zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom mieszkającym poza granicami RP
- Wspieranie polskiej gospodarki na arenie międzynarodowej
- Ochronę duchowego i materialnego dziedzictwa narodowego
- Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa własnym obywatelom
- Ochronę środowiska naturalnego
- Zadbanie o wysoki poziom intelektualny obywateli poprzez podniesienie poziomu edukacji oraz zapewnienie szerokiego dostępu do informacji, a także stworzenie silnego zaplecza naukowo-badawczego.

bibliografia

- ❑ Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2002
- ❑ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo>
- ❑ Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r.
- ❑ podręczniki edukacji dla bezpieczeństwa wyd. Operon, WSiP
- ❑ pl.wikipedia.org